

В залученні інвестицій велику роль відіграє приватизаційний процес. Його необхідно зробити прозорим, інакше не викоренити тенденцію до розповсюдження скандалів, відлякуючи інвесторів.

Отже, проаналізувавши стан інвестиційної діяльності в Україні, можна стверджувати, що в останні роки темпи росту інвестиційної діяльності знизились. Основними чинниками скорочення обсягів інвестування стали: правові, законодавчі, грошово-кредитні, страхові та інші внутрішні фактори економіки, на які свій вплив здійснила несприятлива фінансова кон'юнктура в світі. Така ситуація вимагає здійснення цілеспрямованої державної інвестиційної політики, яка б сприяла зміцненню процесів накопичення інвестиційних ресурсів на підприємствах та їх ефективному використанню.

Література

1. Закон України “Про інвестиційну діяльність [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1560-12>.

2. Кваснюк Б.Є. Держава та економічне зростання / За ред. д-ра екон. наук Б.Є. Кваснюка. – К.: Лібра, 2001. – 88 с.

3. Рейтинг інвестиційної привабливості країн світу [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.bdo-ibc.com/index/global-comparison/overall-index/>.

4. Інвестиційна діяльність в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.me.gov.ua/Documents/>.

Лукашевич В. Т., ст. гр. Фзмл-11
Лещук В. П., д.е.н., професор

ВЛАСНИЙ КАПІТАЛ ПІДПРИЄМСТВА: ФОРМУВАННЯ І ВИКОРИСТАННЯ

Власний капітал є економічною категорією, яка значно поширена в системі фінансового менеджменту підприємства. Зміна поглядів на його економічну сутність проходила у нерозривному зв'язку із розвитком матеріального виробництва та еволюцією економічної науки. Це обумовлено тим, що власний капітал становить фінансову основу створення і розвитку підприємства будь-якої форми власності та організаційно-правової форми. Структура та ефективність використання власного капіталу підприємства безпосередньо впливають на формування добробуту його власників. Адже власний капітал підприємства є головним вимірювачем його ринкової вартості.

Дослідження сутності та значення власного капіталу необхідно проводити в контексті еволюції підходів до трактування сутності та значення для розвитку економіки капіталу в цілому. Його значення важко переоцінити. П. Самуельсон вказує, що у наш час “... передова промислова технологія будується на використанні великих мас капіталу: складного машинного

обладнання, великих фабрик і заводів, значних запасів готової продукції, напівфабрикатів і сировини ... Нарешті, у нашій системі широко використовуються гроші” [1, с. 47].

Різні підходи до визначення капіталу зустрічаються і в сучасних економічних словниках. Так, “Економічна енциклопедія” трактує капітал як “... сукупність виробничих відносин капіталістичного способу виробництва, за яких засоби праці, певні матеріальні блага, гроші, об’єкт інтелектуальної власності та різні види цінних паперів є знаряддям експлуатації, привласнення частки чужої неоплаченої праці ...” [2, с. 719]. Дещо іншої думки дотримуються автори фінансово-кредитного словника: “Капітал – це вартість, яка приносить додаткову вартість в результаті експлуатації найманих робітників капіталістами” [3, с. 18].

Найбільш широке визначення капіталу наводиться вітчизняними економістами А. Загороднім та Г. Вознюком. На їхню думку, капітал включає загальну величину коштів у грошовій, матеріальній і нематеріальній формах, вкладених в активи (майно) підприємства; початкова сума коштів; чиста вартість; гроші [4, с. 379].

Капітал значно ширша економічна категорія, що, як окремий елемент, включає до свого складу власний капітал. Власний капітал підприємства – це фінансові ресурси, які воно вкладає для організації і фінансування господарської діяльності. Нормою для успішної, рентабельної роботи підприємства, його високої конкурентоспроможності на ринку і фінансової стійкості є ситуація, за якої власний капітал становить більшу частину його фінансових ресурсів.

Аналіз різних точок зору авторів щодо поняття власного капіталу підприємства свідчить, що сучасна теорія і практика фінансового менеджменту не має його загальноприйнятого визначення. Власний капітал відповідно до п. 3 П(С)БО 1 “Загальні вимоги до фінансової звітності” та п. 4 П(С)БО 2 “Баланс” представляє собою частину в активах підприємства, яка залишається після вирахування його зобов’язань [5; 6]. Найбільш вдалим є підхід І. Бланка, який під власним капіталом розуміє загальну суму засобів, що належать підприємству на правах власності та використовується ним для формування активів [7].

Згідно П(С)БО 2 “Баланс” власний капітал підприємства включає такі елементи: статутний капітал, пайовий капітал, додатковий вкладений капітал, інший додатковий капітал, резервний капітал, нерозподілений прибуток (непокритий збиток), неоплачений капітал, вилучений капітал [6]. Такий склад власного капіталу відображає наявність його частини, інвестованої засновниками у момент створення підприємства, та частини, одержаної в результаті ефективної фінансово-господарської діяльності, насамперед,

нерозподіленого прибутку, суми дооцінки необоротних активів, а також додаткового вкладеного капіталу.

Особливості формування окремих складових власного капіталу підприємств зумовлюються нормами законодавства щодо організаційно-правових форм підприємств та форм їх власності, а також щодо порядку формування і руху власного капіталу.

Особливо актуальним в процесі управління власним капіталом підприємства є формування його оптимальної структури. Оптимальна структура капіталу являє собою таке співвідношення використання власних і позичених коштів, при якому забезпечується ефективна пропорційність між коефіцієнтом фінансової рентабельності і коефіцієнтом фінансової стійкості підприємства, тобто максимізується його ринкова вартість [3].

Оптимізація структури капіталу є одним із найбільш важливих і складних завдань, які вирішуються у процесі фінансового управління підприємством [8].

Аналіз літературних джерел дає змогу визначити поняття “оптимізація структури капіталу” як співвідношення між власним і позиковим капіталом, за якого підприємство отримує максимальний прибуток і максимальну рентабельність [5].

Сам процес оптимізації структури капіталу підприємства здійснюється в певній послідовності і включає етапи, що передбачають аналіз капіталу підприємства; оцінку основних факторів, які визначають формування структури капіталу; оптимізацію структури капіталу за критерієм максимізації рівня фінансової рентабельності; оптимізацію структури капіталу за критерієм мінімізації його вартості; оптимізацію структури капіталу за критерієм мінімізації рівня фінансових ризиків; формування показника цільової структури капіталу.

Література

1. Самуельсон П. Економіка: підручник / П. Самуельсон. – Львів: Світ, 1993. – 496 с.
2. Економічна енциклопедія / Редкол.: С.В. Мочерний (відпов. ред.). – Том. 3. – К.: Видавничий центр “Академія”, 2002. – 952 с.
3. Финансово-кредитный словарь в 3-х томах / Редактор В.Р. Гарбузов. – Т.2. – М.: Финансы и статистика, 1986. – 786 с.
4. Загородній А.Г. Фінансово-економічний словник / А.Г. Загородній, Г.Н. Вознюк. – К.: Знання, 2007. – 1072 с.
5. Положення (Стандарт) бухгалтерського обліку 1 “Загальні вимоги до фінансові звітності” / Затверджене наказом МФУ від 31.03.1999 р. № 87 // Все про бухгалтерський облік. – 2003. – № 14 (802). – С. 2-4.
6. Положення (Стандарт) бухгалтерського обліку 2 “Баланс” / Затверджене наказом МФУ від 31.03.1999 р. № 87 // Все про бухгалтерський облік. – 2003. – № 14 (802). – С. 5-9.
7. Бланк И.А. Основы финансового менеджмента: в 2 т. / И.А. Бланк. – Т. 1. – [2-е изд., перераб. и доп.]. – К.: Эльга, Ника-Центр, 2004. – 624 с.

8. Викиданець І.В. Методи оптимізації структури капіталу підприємства [Електронний ресурс] / І.В. Викиданець. – Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/Vdnuet/econ/2009_3/27.pdf.

9. Положення (Стандарт) бухгалтерського обліку 5 “Звіт про власний капітал” / Затверджене наказом МФУ від 31.03.1999 р. № 87 // Все про бухгалтерський облік. – 2003. – № 14 (802). – С. 18-20.

Паращук Д. М., ст. гр. ФМО-41
Стефанів І. Ф., к.е.н., доцент

АКТУАЛЬНІ МЕХАНІЗМИ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСАМИ ПІДПРИЄМСТВА В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Під час переходу до ринкової системи господарювання зароджується конкуренція як важливий механізм регулювання економічних процесів. Однак у перехідний період вона ще незначна. Це дає змогу продавцям установлювати й підтримувати більш високі ціни, ніж вони могли б дозволити собі за розвинутої конкуренції, що призводить до застою у виробництві, до безробіття, а в кінцевому рахунку – до соціально-економічної та політичної нестабільності.

Конкурентоспроможність підприємства можна забезпечити правильною організацією управління фінансами: рухом фінансових ресурсів та фінансовими відносинами. Зміст фінансового менеджменту полягає в ефективному використанні фінансового механізму для досягнення стратегічних і тактичних цілей підприємства.

Фінансовий механізм підприємства – це система управління фінансами, призначена для організації взаємодії фінансових відносин і грошових фондів з метою оптимізації їхнього впливу на кінцеві результати його діяльності. Оптимальна взаємодія фінансових відносин досягається використанням усіх фінансових категорій (виручка, прибуток, амортизація, оборотні кошти, кредит, бюджет, податки), нормативів, різного роду стимулів, пільг, санкцій та інших фінансових важелів [1].

Управління фінансами виключає також сферу фінансового забезпечення капітальних вкладень на технічне переобладнання, реконструкцію та розширення підприємств. У цьому разі фінансисти повинні точно визначити: власні джерела фінансування капітальних вкладень, передовсім амортизаційні відрахування та чистий прибуток; залучені кошти, які можуть надійти від емісії цінних паперів; можливості одержання довгострокових кредитів.

До головних завдань фінансового менеджменту належать:

- виявлення фінансових джерел розвитку виробництва;
- визначення ефективних напрямків інвестування фінансових ресурсів;